

Czesław Stoba ^{1/}, Marek Bukowski ^{2/}

HISTORIA POLSKIEGO TOWARZYSTWA CHIRURGÓW DZIECIĘCYCH

^{1/} Emerytowany Kierownik Kliniki Chirurgii Dziecięcej Akademii Medycznej w Gdańsku

^{2/} Z Zakładu Historii i Filozofii Nauk Medycznych Akademii Medycznej w Gdańsku

Motto: „Wczoraj to jest dziś tylko trochę odsunięte w czasie”
Cyprian Kamil Norwid

Słowa kluczowe: Polskie Towarzystwo Chirurgów Dziecięcych, historia.

W pracy przedstawiono historię Polskiego Towarzystwa Chirurgów Dziecięcych. Ukazano również dzieje leczenia chorób chirurgicznych u dzieci na przestrzeni czasu. Wskazano najważniejsze wydarzenia związane z rozwojem chirurgii dziecięcej ze szczególnym uwzględnieniem roli Polskiego Towarzystwa Chirurgów Dziecięcych.

WSTĘP

Rozwój chirurgii dziecięcej był już przedstawiany podczas spotkań naukowych, za konieczne uważamy jednak ponowne przypomnienie niektórych faktów istotnych dla tego długiego i niełatwego procesu.

Powstanie towarzystw naukowych skupiających chirurgów dziecięcych tak w świecie jak i w Polsce związane było nierozdzielnie z procesem zakończonym wyodrębnieniem się i uznaniem chirurgii dziecięcej jako samodzielnej specjalności zabiegowej. W większości krajów powstały one w okresie powojennym. Jedynie Stowarzyszenie Francuskich Chirurgów Dziecięcych utworzone zostało w 1943 roku. Niekiedy, jak w przypadku Amerykańskiego Towarzystwa Chirurgii Dziecięcej jego tworzeniu towarzyszyły kontrowersje i ożywione dyskusje w środowisku chirurgów. Już w 1919 roku H. Coe jako pierwszy na terenie USA skupił się wyłącznie na leczeniu dzieci i utorował swą działalnością drogę do powstania Sekcji Chirurgii Dziecięcej Amerykańskiej Akademii Pediatricznej. W. Ladd uznawany za jednego z twórców chirurgii dziecięcej dopiero w 1930 roku zaniechał uprawiania praktyki ginekologicznej i ogólnochirurgicznej, ograniczając się wyłącznie do praktyki chirurgiczno-pediatricznej.

Amerykańskie Towarzystwo Chirurgii Dziecięcej powstało w 1970 roku, a jego pierwszym prezesem został R. Gross.

Brytyjskie Towarzystwo Chirurgii Dziecięcej (BAPS) utworzono w 1955 roku. W roku 10-lecia istnienia (1965 r.) odbył się w Edynburgu łączony zjazd BAPS i Sekcji Chirurgii Dziecięcej Amerykańskiej Akademii Pediatricznej. Zjazd ten zgromadził znakomitych chirurgów dziecięcych z całego świata min. F. Rehbeina, B. Duhamela, F. Soave, Sir D. Brownea, D. Jonga, D. I. Williama, Betexa ze Szwajcarii, T. Ehrenpresa ze Szwecji, Knutruda z Norwegii, Nixona, Kiesewettera, Lynna, Santullego i innych. Oficjalnym reprezentantem PTChD była W. Poradowska z Warszawy. Spotkanie to miało przeogromny wpływ na uznanie chirurgii dziecięcej w świecie jako samodzielnej dyscypliny zabiegowej.

Sekcja Chirurgii Dziecięcej Amerykańskiej Akademii Pediatricznej nadal istniała stając się forum szkolenia dla chirurgów dziecięcych i organizowania programów edukacyjnych. Na pytanie dotyczące zasadności dalszego istnienia Sekcji P. Rickham z Zurychu odpowiedział w znamienny spo-

sób: „Don't forget that the pediatrician supported you when the general surgeon remained your competitor”. („Nie zapominaj, że pediatra cię wspierał, natomiast chirurg ogólny pozostał twoim konkurentem”. – przyp. red.).

UPŁYW CZASU

Źródła chirurgii dziecięcej poszukiwać można w zabiegach przeprowadzanych u dzieci przez chirurgów cechowych i wędrownych operatorów przepuklin, a nawet w programie Gdańskiego Gimnazjum Akademickiego, przede wszystkim zaś w programie nauczania uniwersyteckiego medycyny przez chirurgów ogólnych (R. J. Czerwiakowski, L. Bierkowski), położników (H. Beck, L. A. Neugebauer) i pediatrów (M. L. Jakubowski, J. Szymkiewicz).

Proces wyodrębnienia chirurgii dziecięcej przebiegał stopniowo i obejmował następujące etapy:

Etap 1. Organizowane były oddziały chirurgii pediatrycznej w szpitalach dziecięcych.

Etap 2. Na przełomie XIX i XX wieku chirurdzy przeprowadzali zabiegi operacyjne u dzieci.

Już w 1989 roku na I Zjeździe Chirurgów Polskich w Krakowie H. Schramm – jeden z wybitnych prekursorów chirurgii dziecięcej w naszym kraju poruszył problem odmienności leczenia gruźlicy kostno-stawowej u dzieci. W swych licznych wystąpieniach i publikacjach wskazywał na potrzebę wyodrębnienia chirurgii dziecięcej jako samodzielnej dyscypliny.

Etap 3. W latach 1933-38 J. Kossakowski, A. Maciejewski, T. Hrobni i E. Drescher w Warszawie, M. Tomaszewska w Łodzi oraz J. Dowgiałło-Moszyńska w Wilnie, ograniczyli swą praktykę chirurgiczną wyłącznie do dzieci, dążąc do uznania chirurgii dziecięcej za samodzielną specjalizację.

Na rozwój chirurgii dziecięcej w Polsce

w latach międzywojennych znaczny wpływ wywarła paryska szkoła prof. L. Ombredanne'a. Pod jego kierunkiem specjalizację z chirurgii dziecięcej uzyskali jako pierwsi w Polsce J. Kossakowski i J. Dowgiałło-Moszyńska

Od 1937 roku J. Kossakowski kierował Oddziałem Ortopedyczno-Chirurgicznym Kliniki Pediatrycznej Uniwersytetu Warszawskiego, do którego powrócił po zakończeniu wojny, przekształcając w 1951 roku Oddział w Klinikę Chirurgii Dziecięcej.

W 1949 roku J. Kossakowski wydał podręcznik: „Wskazania do leczenia chirurgicznego noworodków i niemowląt”. Powstanie Polskiego Towarzystwa Chirurgów Dziecięcych poprzedziły ważne wydarzenia:

– powołanie specjalisty krajowego ds. chirurgii dziecięcej J. Kossakowskiego i jego zastępcy W. Poradowskiej – 1. 06. 1949 r.

– konferencja naukowa z udziałem pierwszych specjalistów chirurgii dziecięcej (T. Hrobni, E. Drescher, A. Maciejewski, W. Poradowska) – Kielce, 24. 02. 1951 r.

W trakcie spotkania przygotowanego przez S. Kiełkiewicza utworzono Sekcję Dziecięcej Chirurgii Towarzystwa Chirurgów Polskich. Pierwszym jej przewodniczącym został A. Maciejewski z Gdańska. Kolejnymi przewodniczącymi zostali wybrani W. Poradowska (1956) i A. Naumik (1961).

Do 1965 roku – powołania PTChD - Sekcja zorganizowała łącznie IX konferencji naukowych. Trzeciej Konferencji odbywającej się w Lublinie w 1953 roku towarzyszyło wydanie Pamiętnika Konferencji. Niemal jednocześnie ukazał się dwutomowy podręcznik Chirurgii Dziecięcej autorstwa J. Kossakowskiego (1952/1953).

W 1959 roku ówczesna przewodnicząca Sekcji Dziecięcej Chirurgii W. Poradowska zaprosiła na Konferencję gdańską R. Zachary'ego z Sheffield w Anglii nawiązując tym samym kontakt z Brytyjskim Towarzystwem Chirurgów Dziecięcych (BAPS).

Ryc. 1. H. Schramm
Fig. 1. H. Schramm

Fig. 2. Cover textbook written by H. Schramm
Ryc. 2. Okładka podręcznika H. Schramma

Ryc. 3. S. Kielkiewicz – organizator I Konferencji Naukowej Chirurgów Dziecięcych – Kielce 1951

Fig. 3. S. Kielkiewicz – organizer of 1st Scientific Conference of Paediatric Surgeons – Kielce 1951

Ryc. 4. W. Poradowska i J. Kossakowski podczas wizyty na Oddziale Chirurgii Dziecięcej w Kielcach

Fig. 4. W. Poradowska and J. Kossakowski in Kielce – Ward of Paediatric Surgery

Podczas IX Konferencji 5.11.1965 roku powołano w Łodzi Polskie Towarzystwo Chirurgów Dziecięcych (PTChD), a jego Prezesem został J. Kossakowski. Rok później PTChD uzyskało statut a w jego rejestracji przez ówczesne władze pomoc oka-

zali A. Naumik i A. Przerwa-Tetmajer.

Lata 70-te przyniosły, zatem pełną dojrzałość chirurgii dziecięcej i wyodrębnienie się jej ze wspólnego pnia dyscyplin zabiegowych.

I Zjazd PTChD odbył się w Warszawie

Zjazd chirurgów dziecięcych	
dnia 24-25.1951 r.	
(Szpital Dziecięcy w Kielcach)	
Porządek dzienny	
Godz. 8 - 9.30	Zwrotne odczyty, omawianie przypadków z dyskusją przy tablicach szarych
9.30 - 10	Przerwa.
10 - 13	Posiedzenie naukowe.
	1) Zapiski pracy Doc. Dr. Jana Kossakowskiego.
	2) Zarys historii powstania oddziału chirurgii dziecięcej w Kielcach (ref. Dr. B. Aleskiewicz).
	3) Znaczenie otwartego licznika dla rozwoju pracy w oddziałach chirurgicznych dla dzieci (ref. Dr. B. Kucharski).
	4) Dyskusja.
	5) Zadania konsultantów z chirurgii dziecięcej (ref. Doc. Dr. Jan Kossakowski).
	6) Dyskusja.
	7) Roztoczenie powstania radioterapii w szpitalu dziecięcym (ref. Dr. Witold Powalski).
	8) Dyskusja.
Godz. 13 - 14	Przerwa.
14 - 13.30	Operacja pokarmowa.
16 - 17	Konferencja chirurgów dziecięcych, poświęcona najaktualniejszym zagadnikom pracy w terenie.
	Wolne wieczory.

Ryc. 5. Program I Konferencji Naukowej Chirurgów Dziecięcych – Kielce 1951
 Fig. 5. 1st Scientific Conference of Paeditric Surgeons program – Kielce 1951

Ryc. 6. J. Kossakowski i T. Hrobani
 Fig. 6. J. Kossakowski and T. Hrobani

Ryc. 7. Okładka podręcznika J. Kossakowskiego
 Fig. 7. Cover of J. Kossakowski textbook

Ryc. 8. K. Łodziński dekoruje R. Sztambę medalem im. Prof. J. Kossakowskiego - 1994
 Fig. 8. K. Łodziński decorating R. Sztamba with J. Kossakowski honour medal

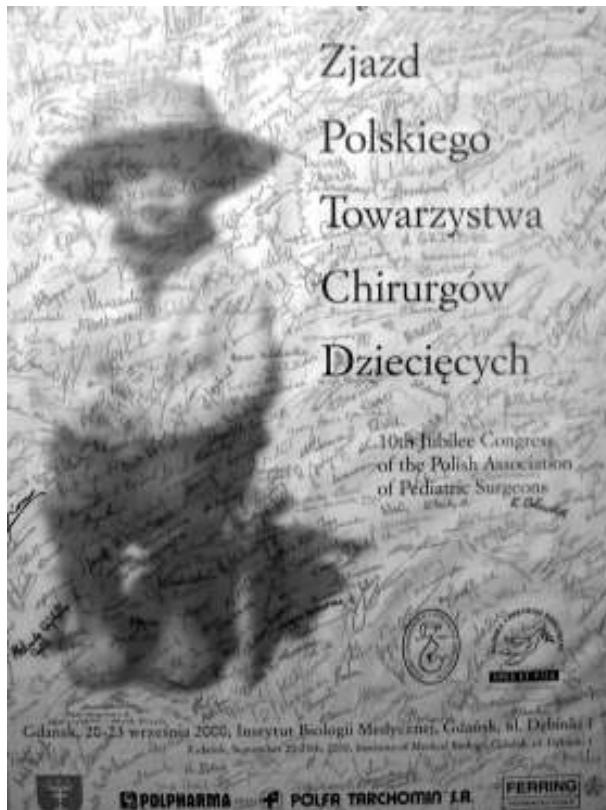
w 1967 roku i poświęcony był zapaleniu otrzewnej i chirurgii przepony.

W 1976 roku PTChD (prezes K. Łódziński, sekretarz generalny Z. Kaliciński) zorganizowało łączony Zjazd BAPS i PTCHD Sheffield-Warszawa. Pierwsza jego część odbyła się w Anglii, a druga w Warszawie. Podniósł on rangę polskiej chirurgii dziecięcej w świecie. Ostatnie zjazdy krajowe (Warszawa, Kraków, Gdańsk, Wrocław) cieszyły się ogromną frekwencją uczestników krajowych i zagranicznych (ponad 400 osób w tym ok. 150 osób zagranicznych).

Jubileuszowy X Zjazd PTChD w Gdańsku (19-23.09.2000) zorganizowany przez Klinikę Chirurgii Dziecięcej miał szczególną oprawę. Otwarcie obrad uświetnił po raz pierwszy znakomity wykład im. Jana

Kossakowskiego – „Gdańsk 2000” wygłoszony przez K. Łódzińskiego poświęcony tradycji i wartościom mającym istotne znaczenie w zachowaniu tożsamości naszego środowiska. W setną rocznicę urodzin J. Kossakowskiego zorganizowano wystawę prac plastycznych „Prof. Jan Kossakowski ojciec chirurgii dziecięcej – rzeźbiarz, malarz, fotografik” ukazującą wszechstronność zainteresowań, wrażliwość i niepospolitość jej bohatera. W trakcie tego oraz kolejnego XI Zjazdu, który odbył się we Wrocławiu w 2003 roku przedstawiono prace odzwierciedlające najnowsze tendencje w chirurgicznym leczeniu dzieci jak i polskie dokonania na tym polu. Obu Zjazdom towarzyszyły sesje pielęgniarskie.

Zwieńczeniem dotychczasowej aktywności polskich chirurgów dziecięcych na are-

Ryc. 9. Ozdobiony podpisami uczestników plakat X Jubileuszowego Zjazdu PTChD

Fig. 9. 10th Jubilee Congress of Polish Association of Paediatric Surgeons poster decorated with participants signatures

nie międzynarodowej był VI Europejski Kongres Chirurgii Dziecięcej, który odbył się w Gdańsku maju 2005 roku. W jego trakcie A. Schärli (wybitny chirurg dziecięcy z Lucerny) uhonorowany został Medalem prof. Fritza Rehbeina za całokształt prac włożonych w rozwój chirurgii dziecięcej.

W latach, w których nie odbywały się Zjazdy organizowano coroczne sympozja PTChD (dotąd łącznie 24), poświęcone różnorodnym zagadnieniom chirurgii dziecięcej. Powołano również sekcje tematyczne szczegółowo zajmujące się wybranymi zagadnieniami chorób chirurgicznych wieku dziecięcego w tym sekcje: onkologiczną, urologiczną, urazową, torakochirurgiczną, chirurgii plastycznej, historyczną, dziecka maltretowanego oraz wideochirurgii,

Wyrazem integracji z Towarzystwem Chirurgów Polskich był udział chirurgów dziecięcych w licznych zjazdach Towarzystwa Chirurgów Polskich. Na szczególną uwagę zasługuje udział w Jubileuszowym Zjeździe w Krakowie w 1989 roku – w 100-lecie I Kongresu Chirurgów Ziem Polskich oraz w 60-tym Jubileuszowym Zjeździe Towarzystwa Chirurgów Polskich w Warszawie w 2001 roku. W czasie Zjazdu Krakowskiego Zespół Kliniki Chirurgii Dziecięcej pod kierownictwem J. Grochowskiego otrzymał pierwszą nagrodę za pracę nad rozdziałaniem zrosłaków. Dalsze lata potwierdziły rolę Kliniki krakowskiej jako ośrodka referencyjnego leczenia tej skomplikowanej wady. Podczas Jubileuszowego XL Kongresu Towarzystwa Chirurgów Polskich prezes Polskiego Towarzystwa Chirurgów Dziecięcych J. Czernik otrzymał członkostwo honorowe Towarzystwa Chirurgów Polskich.

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Mimo ciężącego bagażu przeszłości środowisko polskich chirurgów dziecięcych podjęło współpracę międzynarodową (R. Sztaba, J. Słowikowski, A. Przerwa-Tetma-

jer, K. Łodziński, Z. Kaliciński), znajdując wspaniałych sprzymierzeńców w osobach F. Rehbeina i W. von Ekesparre oraz R. Dauma. PTChD, a szczególnie oddziały warszawski, krakowski, wrocławski i gdański zapraszały regularnie znanych wykładowców z całego świata z wykładami, które odbywały się w ośrodkach akademickich. Często połączone były one z wykonaniem pokazowych zabiegów operacyjnych np. przez A. Peña w Krakowie, K. Suruge czy H. Hendrena w Warszawie. Polskę odwiedzili również tak wybitni chirurdzy jak Waterstone, Eckstein, Parkulainen, Burau, Montagniani, Nixon i wielu innych.

W wyniku starań Zarządu Głównego PTChD od początku powstania towarzystwa rozwinięto długofalową politykę szkolenia lekarzy, głównie chirurgów dziecięcych a także przedstawicieli dyscyplin pokrewnych. Przeszkolono łącznie ponad 500. lekarzy.

Od 1965 roku dzięki poparciu British Council chirurdzy dziecięcy kształcili się w Ośrodkach brytyjskich. Wśród nich Z. Kaliciński, który w trakcie pobytu w Londynie u D. Waterstona i I. Williama nawiązał kontakty z czołowymi chirurgami świata, co pozwoliło mu na uutorowanie drogi szkolenia dla licznej rzeszy chirurgów dziecięcych, nefrologów, anesteziologów, immunologów w licznych ośrodkach amerykańskich i japońskich. Pomocą w organizacji szkolenia i pobytu w zagranicznych klinikach chirurgii dziecięcej służyli S. Wilk, S. Głowacki, M. Niemirska, T. Hagiwara, B. Laskiewicz i B. Mai.

Od 1971 roku w Bremie w Klinice Profesora Rehbeina przeszkoliło się łącznie 140 lekarzy.

W 1981 roku powstała w Kalifornii Children's Medical Care Foundation, która umożliwiła szkolenie 70 lekarzom w Uniwersytecie w Los Angeles (UCLA) – dzięki staraniom K. Kalicińskiego i K. Łodzińskiego.

Fundacja w Detroit – przeszkolono 8 le-

karzy z zakresie transplantologii w Klinice w Pittsburgu.

Fundacja w Kyoto - przeszkolono 10 chirurgów dziecięcych w ośrodkach japońskich.

W 1988 założono Polish Children's Foundation w Nowym Jorku – przeszkolono 60 lekarzy polskich w Columbia University.

W latach 1980-93 ponad 100 lekarzy różnych specjalności odbyło szkolenie w Medizinische Hochschule w Hanowerze – dzięki pomocy Fundacji współpracy Niemiec-Polskiej.

Dzięki współpracy Kliniki w Krakowie z amerykańskimi ośrodkami szkolono chirurgów dziecięcych w Bostonie, Filadelfii, Waszyngtonie, Salt Lake City, Baltimore, Pittsburgu.

Fundacja Project Hope w latach 1983-95 zorganizowała w Krakowie 37 szkoleń dla lekarzy, pielęgniarek, rehabilitantów i innych, w tym 11 kursów dla chirurgów dziecięcych i anestezyjologów z całej Polski. Cenne były 2 szkolenia teoretyczno-praktyczne z pokazem 17 operacji przeprowadzonych przez A. Peña. W szkoleniu udział wzięło łącznie 60 osób z terenu Polski w tym także koledzy z Ukrainy.

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

J. Kossakowski – „Wskazania do leczenia chirurgicznego noworodków i niemowląt”. Warszawa 1949 Chirurgia Wieku Dziecięcego I część ogólna Warszawa 1952 r. i II część szczegółowa Warszawa 1953 r.

W. Poradowska – „Chirurgia Wieku Dziecięcego. Wybrane Zagadnienia” (wydanie zbiorowe 1978 i powtórne 1992).

W. Poradowska, S. Reszke, S. Kubicz: Lung Diseases In Children

J. Bożek: „Nowotwory wieku dziecięcego” (Warszawa 1981, 1982, 1989)

Po każdym Zjeździe chirurgów dziecięcych ukazywały się pamiątki z wyjątkiem

Zjazdu poznańskiego.

Od 1974 r. PTCHD rozpoczęło wydawać Problemy Chirurgii Dziecięcej. Redakcję powierzono K. Łodzińskiemu – początkowo przy współudziale M. Koszli. J. Grochowski. W 1993 roku rozpoczęto wydawanie anglojęzycznego kwartalnika chirurgii dziecięcej pod nazwą „Surgery In Childhood International” przy współudziale chirurgów dziecięcych z Litwy, Łotwy, Estonii, Węgier, Słowacji, Ukrainy i Rosji. Redaktorem został K. Łodziński a współzałożycielem był Z. Kaliciński i koledzy z CZD. W ostatnich latach nastąpiło fuzja kwartalnika z European Journal of Paediatric Surgery. Od 1998 r. Rocznik Dziecięcej Chirurgii Urazowej ukazuje się pod redakcją J. Osemlaka. W latach 1966-1976 jeden numer Przeglądu Chirurgicznego rocznie poświęcony był chirurgii dziecięcej a od 1976 już tylko jeden rozdział, który w 2000 roku przestał istnieć, a ukazują się jedynie pojedyncze prace.

W ostatnich dwóch latach ukazały się dwa podręczniki chirurgii dziecięcej (opracowania zbiorowe) pod redakcją:

P. Kalicińskiego – Chirurgia Noworodka Warszawa 2004,

J. Czernika – Chirurgia Dziecięcia 2005.

Pozycje te wypełniły lukę wydawniczą w zakresie aktualnej wiedzy z dziedziny chirurgii dziecięcej.

CZŁONKOSTWO HONOROWE

Około 150 osób głównie chirurgów dziecięcych uzyskało członkostwo honorowe za wybitne zasługi włożone w rozwój chirurgii dziecięcej.

Kapituła Medalu

Prof. Jana Kossakowskiego

Dnia 28.01.1994 roku ustanowiona została Kapituła i przyjęła statut. Medal zaprojektował P. Gawron, Prof. Medalierstwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Medal jest wykonany ze srebra, na awersie widnieje podobizna Prof. Jana Kossakow-

skiego i napis „1990-1979”. Na rewersie łacińska sentencja – „SERERE NE DUBITES”(Nie zapominaj o sobie, jeżeli chcesz zbierać) i napis Polskie Towarzystwo Chirurgów Dziecięcych). Do chwili obecnej podczas Zjazdów i Sympozjów udekorowano tym medalem łącznie 17 osób za wybitne zasługi dla rozwoju polskiej chirurgii dziecięcej.

Powstawanie szpitali pediatrycznych na ziemiach polskich

- 1845 – Lwów – prywatna lecznica dla dzieci w Szpitalu Św. Zofii
- 1869 – Warszawski Szpital dla Dzieci przy ulicy Solnej 4, (oddział chirurgii pediatrycznej)
- 1873 – Kraków – Szpital Św. Ludwika przy ul. Krzyżowej
- 1877 – Poznań – Szpital Św. Józefa
- 1905 – Łódź – Szpital Anny Marii
- 1911 – Lublin – Szpital dla Dzieci im. Dzieciątka Jezus przy ul. Początkowskiej
- 1873 – Kraków – trzecia w świecie, a pierwsza w Polsce, Katedra Pediatrii

Konferencje naukowe Sekcji Dziecięcej Chirurgii Towarzystwa Chirurgów Polskich

- I. Kielce – 1951 – rzadkie postaci niedrożności przewodu pokarmowego wieku dziecięcego i zespół zapaści
- II. Gliwice – 1952 – zapalenie wyrostka robaczkowego
- III. Lublin – 1953 – ostra niedrożność przewodu pokarmowego
- IV. Szczecin – 1994 – nowotwory wieku dziecięcego
- V. Warszawa – 1956 – anestezjologia w chirurgii dziecięcej, przyczyny zgonów w oddziałach chirurgii dziecięcej
- VI. Gdańsk – 1959 – zaparcia, ropne choroby płuc
- VII. Lublin – 1961 – krwawienia z przewodu pokarmowego
- VIII. Poznań – 1963 – wady rozwojowe

IX. Łódź – 1965 – ostra niewydolność oddechowa u dzieci

Sympozja Polskiego Towarzystwa Chirurgów Dziecięcych

- I. Świnoujście – 1968 – urazy głowy i czaszko-mózgowia u dzieci
- II. Kazimierz n/Wisłą – 1969 – leczenie przepuklin oponowo-rdzeniowych u dzieci
- III. Tarda – 1971 – leczenie odpływów pęcherzowo-moczowodowych, wspólnie z Sekcją Urologii
- IV. Warszawa 1972 – onkologia dziecięca połączona z I Sympozjum Sekcji Onkologicznej PTCHD
- V. Jabłonna – 1974 – kardiochirurgia, wspólnie z Sekcją Torakokardiologii
- VI. Poznań – 1974 – niezstąpione jądro
- VII. Kraków – 1978 – postępy w chirurgii, połączona z pierwszym polsko-francuskim spotkaniem chirurgów dziecięcych
- VIII. Łódź – 1979 – spodziectwo
- IX. Katowice – 1981 – wady dolnego odcinka przewodu pokarmowego
- X. Baranów Sandomierski – 1983 - postępy w urologii dziecięcej, wspólnie z Sekcją Urologii Dziecięcej PTCHD
- XI. Poznań – 1985 – chirurgia narządów płciowych
- XII. Lublin – 1986 – pooperacyjne prowadzenie noworodków
- XIII. Warszawa – 1987 – wady dróg żółciowych
- XIV. Białowieża – 1989 -choroba Hirschsprunga
- XV. Jastrzębia Góra – 1990 – wady nerek, wspólnie z Sekcją Urologii PTCHD
- XVI. Gorzów Wielkopolski – 1991 – zespołowe leczenie przepuklin oponowo-rdzeniowych
- XVII. Porąbka-Kozubnik – 1993 – chirurgia jamy brzusznej u dzieci
- XVIII. Łódź – 1994 – noworodkowe zapalenie kości
- XIX. Warszawa – 1995 – historia chirurgii

- gii dziecięcej w Polsce, wspólnie z sekcją historyczną PTCHD
- XX. Poznań/Kiekrz – 1997 – wady wrodzone powłok jamy brzusznej u dzieci
- XXI. Łódź – 1998 – wady wrodzone odbytu i odbytnicy
- XXII. Warszawa – 1999 – niedrożność przełyku
- XXIII. Międzyzdroje – 2002 – wstrząs wieku dziecięcego i powikłania w chirurgii dziecięcej
- XXIV. Gorzów Wielkopolski – 2004 – postępy w leczeniu wodogłowia i przepuklin oponowo-rdzeniowych, wideochirurgia w chirurgii dziecięcej

Krystyna Wysoka-Białowąs
 Zygmunt Kaliciński
 Kazimierz Łodziński
 Jan Słowikowski
 Irena Smólska
 Jadwiga Jankowska
 Jarosław Stodulski
 Wojciech Kamiński
 Czesław Stoba
 Zofia Umiastowska
 Bolesław Zienkiewicz
 Jan Grochowski
 Barbara Modrzejewska
 Jerzy Czernik
 Andrzej Cedro

**Prezesa Polskiego Towarzystwa
 Chirurgów Dziecięcych**

Jan Kossakowski (1965-1967)
 Edward Drescher (1967-1970)
 Kazimierz Łodziński (1970-1977)
 Jan Słowikowski (1977-1980)
 Zygmunt H. Kaliciński (1980-1996)
 Czesław Stoba (1996-2000)
 Jerzy Czernik (2000-2003)
 Andrzej Chilarski od 2003 nadal

**Zjazdy Polskiego Towarzystwa Chirurgów
 Dziecięcych**

- I. Warszawa – 1967
 II. Kraków – 1970
 III. Katowice – 1973
 – Warszawa/Sheffield – łączony z BAPS – 1976
 IV. Wrocław – 1977
 V. Poznań – 1979
 VI. Warszawa – 1984
 VII. Szczecin – 1988
 VIII. Warszawa – 1992
 IX. Kraków – 1996
 X. Gdańsk – 2000
 XI. Wrocław – 2003

**Medalem im. Prof. Jana Kossakowskiego
 uhonorowano**

Romuald Sztaba
 Irena Giżycka

PODSUMOWANIE

Jesteśmy przekonani, że „siew” związany z powstaniem Polskiego Towarzystwa Chirurgów Dziecięcych przyniósł obfite „plony”, a „żniwa” są bogate i sięgają od Ameryki poprzez Europę aż do dalekiej Japonii. Dziś PTChD wypełnia swą misję pracy nad należyтым rozwojem chirurgii, szerzeniem najnowszych wiadomości naukowych i wdrażaniem lekarzy do pracy naukowej. W swej działalności kieruje się wytycznymi deklaracji Światowej Organizacji Chirurgii Dziecięcych z Kyoto. W 1999 roku chirurgia dziecięca uznana została za dyscyplinę podstawową. Stało się to możliwe dzięki stałemu współdziałaniu PTChD z Krajowym Zespołem Specjalistycznym.

U progu nowego milenium medycyna zmieniając swe oblicze stawia przed nami coraz wyższe wymagania, szerokiej wiedzy teoretycznej z zakresu tzw. dyscyplin podstawowych, a także znajomości zagadnień technicznych, informatycznych związanych z zastosowaniem zaawansowanych technologii. Budzi to obawy, że może stać się to przyczyną rozluźnienia tradycyjnej więzi pacjent-lekarz. Ekonomiczne spojrzenie na medycynę i upatrywanie w niej sukcesów finansowych może spowodować rozdzwięk

pomiędzy wartościami etycznymi a praktyką dnia codziennego.

Co chcielibyśmy przekazać młodemu pokoleniu?

Uważamy, że każde pokolenie ma odrębny styl życia, własne ideały i dążenia, upodobania i własny światopogląd. Jesteśmy prze-

konani, iż nasza młodzież – następcy, wychowankowie i uczniowie odnajdą w przeszłości i historii wszystko to co jest istotne dla ich tożsamości.

Życzymy im by dochowali wierności słowom przysięgi Hipokratesa a Towarzystwu by „służyli według swych sił i możliwości”,

Czesław Stoba, Marek Bukowski

HISTORY OF THE POLISH ASSOCIATION OF PAEDIATRIC SURGEONS

Key words: the Polish Association of Paediatric Surgeons, history.

Authors presented history of Polish Association of Paediatric Surgeons. The milestones of development of paediatric surgery were discussed and the role of the Polish Association of Paediatric Surgeons was also pointed.

Adres autorów:

Czesław Stoba

Klinika Chirurgii i Urologii Dzieci i Młodzieży AM w Gdańsku

Nowe Ogrody 1-6

80-803 Gdańsk